

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

R

S

T

U

V

X

Y

Z

Nr

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ FILIALNY P.W. ŚW. ANTONIEGO

2. Czas powstania

ok. 1300, 1688

3. Miejscowość

STRZELNIKI

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo opolskie

powiat Brzeg

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Jägerndorf

7. Przynależność administracyjna przed 1 I 1999

województwo opolskie

gmina Lewin Brzeski

8. Właściciel i jego adres

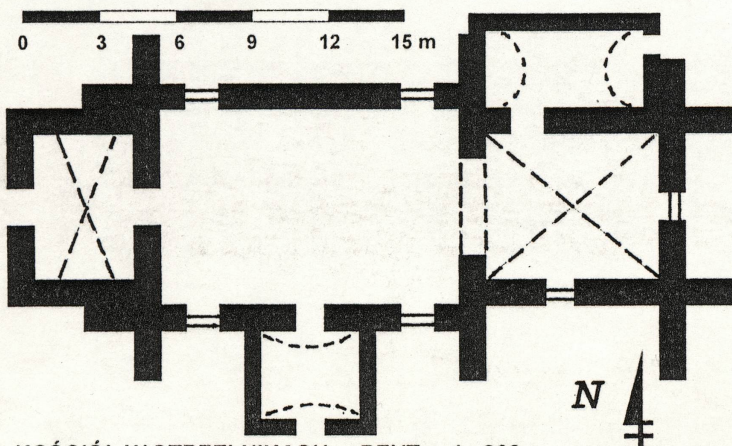
Parafia Rzym.-Kat. p.w. św. Jana
Chrzcziciela
ul. Główna 3
49-330 Łosiów

9. Użytkownik i jego adres

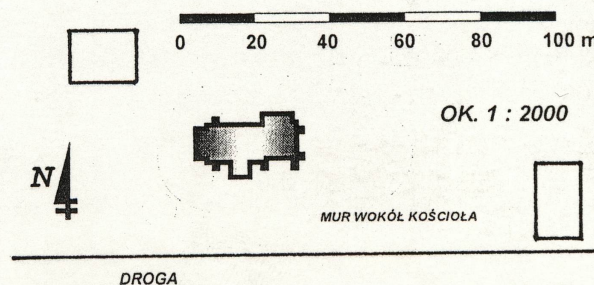
j. w.

10. Rejestr zabytków

Nr 708/64 data 02-03-1964

KOŚCIÓŁ W STRZELNIKACH, RZUT, 1 : 300

KOŚCIÓŁ W STRZELNIKACH, SZKIC SYTUACYJNY

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Zbudowany ok. 1300 r., wzmiankowany dopiero 1376. W 1618 roku odnowa kościoła staraniem Marcina Byttnera, proboszcza kościoła św. Jadwigi w Brzegu. W 1658 lub 1680 roku podwyższenie murów nawy i obniżenie poziomu kalenicy. 1688 rok - nadbudowa wieży staraniem Franciszka Geberta i proboszcza Daniela Krynisa. XVIII/XIX w. przekształcenie kruchty. 1654 budowa empor (drewniane, wsparte na czterech profilowanych słupach w kształcie balaska, nieistniejące). 1710 budowa pomiędzy emporami chóru muzycznego (drewniany, wsparty na dwóch słupach fazowanych i dwóch kolumnach jońskich, nieistniejący) 1844 przekrycie dachu wieży. 1853 odnowa połączona z powiększeniem okien. Od 1534 do 1945 ewangelicki. Wczesnogotycki.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacja, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA: usytuowany w środkowej części wsi, po płn. stronie biegnącej przez wieś drogi, na niewielkim wzniesieniu, orientowany. Ok. 300 m na zach. od skrzyżowania dróg: do Zwanowic, do Kruszyny i drogi łączącej Strzelniki z szosą Opole – Brzeg. Na pld. droga, za którą, podobnie jak i na zach., płn. i wsch. zagrody wiejskie. Kościół otoczony gotyckim, ceglany, oszkarpowanym murem.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA: Ściany: murowane z cegły ceramicznej, gotyckiej, na zaprawie wapiennej i wapienno-cementowej, watek muru wendyjski. Szkarpowane. Wieża z zewnątrz, nawa, prezbiterium, zakrystia i kruchta wewnątrz tynkowane. Sklepienia i stropy: zakrystia sklepiona kolebkowo, kruchta odcinkowo, pod wieżą sklepienie kolebkowo-krzyżowe. prezbiterium krzyżowo-żebrowe ze zwornikiem. W nawie drewniany strop nagi wzmocniony sosrębem. Wieżba dachowa: drewniana, rozporowa. Pokrycie dachu: dachówka ceramiczna, karpówka, kładzona podwójnie, “w koronkę” (nawa, zakrystia) i “w łuskę” (prezbiterium). Na wieży gont drewniany, obdaszki szkarp kryte cegłą kładzoną na płask. Posadzki, podłogi: posadzki z cegieł oraz kamienne. Schody: brak, wieża i poddasze niedostępne. Niegdyś prowadziły tam zewnętrzne, zadaszone schody drewniane przy płn. stronie wieży. Otworki: zróżnicowane wielkością i kształtem – prostokątne, zamknięte łukiem ostrym lub odcinkowym. Okna drewniane, skrzynkowe (zakrystia) lub w oprawie metalowej (nawa, prezbiterium). Drzwi drewniane, płycinowe lub ciesielskie z ozdobnymi okuciami.

RZUT: Orientowany, złożony z dwóch przylegających do siebie krótszymi bokami prostokątów: niemal kwadratowego prezbiterium, do którego przylega od płn. równa mu długością prostokątna zakrystia; prezbiterium zamknięte prosto oraz szerszej prostokątnej nawy z kwadratową kruchtą od pd. Naroża oszkarpowane. Do korpusu nawowego przylega od zachodu kwadratowa wieża.

BRYŁA: Złożony z trzech zróżnicowanych wysokością i szerokością brył. Dominantę wysokościową stanowi czworoboczna wieża nakryta hełmem baniastym z latarnią. Nawa i nieco węższe i niższe prezbiterium oraz kruchta kryte dachami siodłowymi. Zakrystia kryta dachem pulpitowym sięgającym okapu dachu prezbiterium. Szczyty prezbiterium, nawy i kruchty trójkątne.

ELEWACJE: Elewacja południowa: południowa ściana prezbiterium jednoosiowa z wysokim oknem zamkniętym odcinkowo. Nawa trójosiowa, w osi środkowej kruchta, w jej przyziemiu zamknięty półkoliście otwór wejściowy, nad nim, w trójkątnym szczycie, wysoka blenda zamknięta półkoliście, w niej zamknięte trójkątne okienko. W elewacji wschodniej i zachodniej kruchty pojedyncze niewielkie, kwadratowe okienka. Ściany kruchty otynkowane gładko. Pozostałe osie wyznaczone wysokimi, zamkniętymi odcinkowo oknami. Okna nawy i prezbiterium

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
STRZELNIKI	KOŚCIÓŁ FILIALNY P.W. ŚW. ANTONIEGO	c.d. tekstu, fotografie

rozglifione. Pod okapem dachu: w prezbiterium fryz z cegieł ułożonych rębem ukośnym, w nawie ceglany kostkowy. Wieża jednoosiowa, trójkondygnacyjna, bez tynku i dekoracji architektonicznej. W II i III kondygnacji niewielkie kwadratowe okienka. Pod profilowanym gzymsem koronującym kwadratowe tarcze zegarowe. Elewacja zachodnia: ukształtowana przez ścianę zachodnią wieży. W przyziemiu naroża wieży ujęte ceglanymi lizenami. Jednoosiowa, portal wejścia głównego o łuku wspiętym, rozglifiony, profilowany, otynkowany, w nim ostrołuczny otwór drzwiowy w niszy o zamkniętej łukiem odcinkowym, nad nim tablica z inskrypcją dotyczącą nadbudowy wieży staraniem Jana Franciszka Gerberta i Daniela Krynisa. W II kondygnacji okienko analogiczne jak w elewacji południowej, w III-ej zamknięte półkoliście, nad nim kwadratowa tarcza zegarowa. Elewacja północna: nad I-wszą kondygnacją wieży zamknięty półkoliście otwór wejściowy, do którego prowadziły nieistniejące dziś zewnętrzne, drewniane, zadaszone schody. Wyższe kondygnacje analogiczne jak w elewacji południowej. Nawa dwuosiowa, osie wyznaczone wysokimi, zamkniętymi odcinkowo, rozglifionymi oknami. Pod okapem dachu ceglany fryz kostkowy. Ściana prezbiterium przesłonięta zakrystią; gładko tynkowaną, bez otworów i dekoracji architektonicznej. Elewacja wschodnia: prezbiterium jednoosiowe, oś wyznaczona zamkniętym odcinkowo otworem okiennym, szczyt trójkątny w nim niewielki, prostokątny otwór doświetlający strych. W zwieńczeniu ściany prezbiterium fryz z cegieł ułożonych rębem ukośnym. W najwyższej kondygnacji wieży prostokątne okienko nad nim tarcza zegarowa, pod nim widoczny w strukturze muru ślad po wcześniejszym, wyższym dachu nawy. Elewacja wschodnia zakrystii jednoosiowa z prostokątnym otworem okiennym. Wszystkie elewacje za wyjątkiem zakrystii i kruchty nietynkowane, jedynie ościeża okien i portal wejścia głównego otynkowane i pobielone.

WNĘTRZE: prostokątna nawa nakryta stropem płaskim, w prezbiterium sklepienie krzyżowo-żebrowe ze zwornikiem, spływające na wsporniki w kształcie podciętych, okrągłych słupków z głowicami talerzowymi; na wsporniku w narożniku północno-wschodnim kamienna maska. W zakrystii sklepienie kolebkowe, w kruchcie odcinkowe, pod wieżą kolebkowo-krzyżowe. Tęcza zamknięta łukiem ostrym z wycięciem od strony północnej na pomieszczenie ambony. Wejście do zakrystii zamknięte odcinkowo. Otwór drzwiowy pomiędzy kruchtą a nawą ostrołukowy.

Ściany nawy i prezbiterium pokryte gotyckimi polichromiami figuralnymi odkrytymi w 1958 roku. Warstwa najstarsza z 2 poł. XIV wieku na wschodniej ścianie prezbiterium ze scenami: Chrystus nauczający w świątyni oraz Arma Christi. Warstwa późniejsza z ok. poł. XV w.; w prezbiterium na ścianie wschodniej postać Chrystusa ukazującego rany, Chusta św. Weroniki oraz Męczeństwo św. Wawrzyńca (?), na ścianie północnej nieczytelne sceny figuralne, na ścianie pld. pokłon trzech króli, na tęczy scena Zwiastowania, po bokach której św. Wawrzyniec i Matka Boska. Na ścianie północnej w strefie dolnej sceny pasyjne, w strefie górnej Ecce Homo oraz św. Jerzy. Na ścianie zach. Sąd Ostateczny. Na ścianie pñ. prezbiterium malowany kartusz w obramieniu okuciowym z inskrypcją dotyczącą odnowienia kościoła w 1618 roku.

WYPOSAŻENIE: Regencyjny ołtarz główny, późnorenesansowa ambona, późnogotycka chrzcielnica.

INSTALACJE: elektryczna, odgromowa

wkładkę założył: **mgr Wojciech Żurkowski**

miejsce przechowywania negatywów: **w posiadaniu autora**

1

2

3

4

1. Miejscowość

STRZELNIKI

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ FILIALNY
P.W. ŚW. ANTONIEGO

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

fotografie

5

6

7

wkładkę założył: **mgr Wojciech Żurkowski**
miejsce przechowywania negatywów: **w posiadaniu autora**

8

9

10

11

1. Miejscowość

STRZELNIKI

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ FILIALNY
P.W. ŚW. ANTONIEGO

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

fotografie

12

13

14

wkładkę założył: **mgr Wojciech Żurkowski**
miejsce przechowywania negatywów: **w posiadaniu autora**

15

16

17

18

1. Miejscowość

STRZELNIKI

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ FILIALNY
P.W. ŚW. ANTONIEGO

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

fotografie

19

20

21

wkładkę założył: **mgr Wojciech Żurkowski**miejsce przechowywania negatywów: **w posiadaniu autora**

22

23

24

1. Miejscowość STRZELNIKI	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ FILIALNY P.W. ŚW. ANTONIEGO	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) fotografie
------------------------------	--	--

25

26

27

wkładkę założył: **mgr Wojciech Żurkowski**
miejsce przechowywania negatywów: **w posiadaniu autora**

28

29

30

31

32

1. Miejscowość

STRZELNIKI

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ FILIALNY
P.W. ŚW. ANTONIEGO

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

fotografie

33

34

35

wkładkę założył: **mgr Wojciech Żurkowski**
miejsce przechowywania negatywów: **w posiadaniu autora**

36
37

38

39

40

1. Miejscowość STRZELNIKI	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ FILIALNY P.W. ŚW. ANTONIEGO	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) fotografie
------------------------------	--	--

wkładkę założył: *mgr Wojciech Żurkowski*

miejsce przechowywania negatywów: *w posiadaniu autora*

1. Widok ogólny od płd.-wsch.
2. Elewacja południowa
3. Elewacja północna
4. Zakrystia
5. Wieża – widok od płd.-wsch.
6. Narożnik płd.-zach. nawy
7. Elewacja wschodnia
8. Elewacja północna
9. Mur ogrodzeniowy od płd.
10. Fragment szczytu płd.-wsch.
11. Gzyms w elewacji płd. nawy
12. Wieża – widok od płd.-zach.
13. Górna część wieży
14. Wschodnia ściana wieży
15. Hełm wieży
16. Tarcze zegarowe w wieży
17. Profil gzymsu wieży
18. Hełm wieży
19. Obróbka szczytu wschodniego
20. Szczyt kruchty
21. Ściana szczytowa nawy przy połączeniu z prezbiterium
22. Otwór w wieży, fragment zdemontowanych schodów zewnętrznych
23. Okno w nawie
24. Drzwi wejścia głównego w wieży
25. Wnętrze – widok na prezbiterium
26. Wnętrze – nawa
27. Polichromia prezbiterium
28. Polichromia płn. ściany prezbiterium
29. Polichromia w kruchcie na ścianie zach.
30. Polichromia w narożniku płd.-wsch. nawy
31. Sklepienie prezbiterium
32. Służka
33. Otwór drzwiowy w ścianie płd. nawy (do kruchty)
34. Służka przy łuku tęczowym od strony prezbiterium
35. Sklepienie w wieży
36. Drzwi do zakrystii
37. Sklepienie zakrystii
38. Cokół
39. Strop nawy
40. Posadzka w kruchcie
41. Tablica fundacyjna nad wejściem głównym

STRZELNIKI

- 3 KOŚCIÓŁ FIL. (fig. 3). Wzmiankowany 1376. Od 1534 do 1945 ewangelicki. Wczesnogotycki, zbudowany ok. 1300, z wieżą nadbudowaną 1688. 1853 odnowienie kościoła, przy czym powiększono okna. Orientowany. Murowany z cegły o układzie wendyjskim, z wieżą otynkowaną. Prezbiterium kwadratowe z zakrystią równej z nim długości od pn. i nowszą, niekomunikującą się z wnętrzem przybudówką od wsch. Szersza i wyższa nawa prostokątna, dwuprzęsłowa, z kruchtą od pd. o murach gotyckich, przekształconą w XVIII/XIX i kwadratową wieżą od zach. W prezbiterium sklepienie krzyżowo-żebrowe ze zwornikiem, spływające na wsporniki w kształcie podciętych, okrągłych słupów z głowicami talerzowymi; na wsporniku w narożniku pn.-wsch. kamień na maska. W zakrystii sklepienie kolebkowe, w kruchcie odcinkowe, pod wieżą kolebkowo-krzyżowe. W nawie strop belkowany. Tęcza zamknięta łukiem ostrym, z wycięciem na pomieszczenie ambony. Okna powiększone 1853, zamknięte odcinkowo, analogicznie zamknięte wejście do zakrystii. W wejściu do kruchty drzwi ze starym zamkiem i okuciami. Kruchta przedzielona arkadą zamkniętą łukiem spłaszczonym. W nawie i prezbiterium posadzka ceglana. Na zewnątrz kościół opięty w narożnikach szkarpami o jednym uskoku. W zwieńczeniu ścian prezbiterium fryz z cegieł ułożonych rębem skośnym. Mury nawy podwyższone 1658 lub 1680. Szczyty prezbiterium i nawy trójkątne; w szczycie zach., wtopionym w wieżę, blendy koliste. Kruchta ze ścianą pd. otynkowana, zwieńczoną trójkątnym szczytem z wnęką zamkniętą półkoliście i okienkami zamkniętymi trójkątnie; wejście zamknięte półkoliście. Dachy siodłowe kryte dachówką, nad prezbiterium krzyż bożogrobców. Wieża w dolnej części gotycka, nadbudowana i otynkowana 1688, ujęta w narożnikach lizenami. W wejściu portal ostrołukowy, profilowany, z formowanej cegły, ponad nim tablica z inskrypcją dotyczącą nadbudowy wieży staraniem Jana Franciszka Gerberta i Daniela Krynisa proboszcza. Wejście na piętro wieży od pn., ze schodami drewnianymi, zadaszonymi. Wieża nakryta hełmem baniastym z latarnią, pobitym gontem, zwieńczonym chorągiewką z datą 1844. W wejściu od pn. do zakrystii drzwi z ozdobnymi okuciami i datą 109 1658 (fig. 109). — Polichromia. Wewnątrz kościoła, na wszystkich ścianach prezbiterium i nawy zachowana polichromia, odkryta 1958, od 1961 w trakcie odświeżania przez Studium Konserwacji Akademii Sztuk Pięknych w Krako-

wie. (1) Warstwa najstarsza gotycka z 2. poł. w. XIV, odsłonięta na części ściany wsch. prezbiterium, składająca się z kwater przedzielonych pasami z inskrypcjami minuskułowymi; w kwaterach sceny wielopostaciowe, m. i. Chrystus nauczający w świątyni (fig. 133) oraz Arma Christi. — (2) War- 133
stwa gotycka z ok. poł. w. XV. W prezbiterium na ścianie wsch. postać Chrystusa ukazującego rany, Chusta św. Weroniki oraz Męczeństwo św. Wawrzyńca (?); na ścianie pn. nieczytelne fragmenty nieodsłoniętych scen figuralnych, na ścianie pd. Pochód Trzech Króli z licznymi konnymi rycerzami, proporcami herbowymi i architekturą w tle (fig. 135) 135
oraz Pokłon Trzech Króli w stajence (fig. 134). W nawie na 134
tęczy fragmentarycznie odsłonięta scena Zwiastowania oraz po bokach znacznych rozmiarów św. Wawrzyniec i Matka Boska Dobrej Opieki z dwoma muzykującymi aniołkami. Na ścianie pn. w strefie dolnej sceny w znacznej mierze zniszczone, czytelny fragment Ukrzyżowania; w strefie górnej Stworzenie Adama i Ewy oraz Wygnanie z Raju, ponadto nadnaturalnych rozmiarów św. Krzysztof. Na ścianie pd. w strefie dolnej sceny z cyklu pasyjnego: Pojmanie, Porażenie zbrojnych (fig. 136), 136
Chrystus przed Piłatem (fig. 137), Zmartwychwstanie (fig. 137 137
138); w strefie górnej nadnaturalnych rozmiarów Chry- 138
stus Ecce Homo na tle architektury (fig. 143) oraz św. Je- 143
rzy zabijający smoka. Na ścianie zach. fragmentarycz-
nie odsłonięta wielka kompozycja Sądu Ostatecznego, z przedstawieniem w strefie dolnej św. Piotra otwiera-
jącego zbawionym wrota niebios (fig. 139). Ponadto, po- 139
niżej wymienionych scen zachowane w prezbiterium na
ścianie wsch., w nawie na ścianie zach. oraz na ościeżu
wejścia pod wieżę postacie świętych, diabłów i rycerzy, ma-
lowane monochromatycznie. Na sklepieniu prezbiterium
i w podłuczcu tęczy fragmenty niezidentyfikowanych malo-
widel. Na ścianie pn. prezbiterium malowany kartusz w ob-
ramieniu okuciom z inskrypcją dotyczącą odnowienia ko-
ścioła 1618 staraniem Marcina Byttnera, proboszcza kościoła
św. Jadwigi w Brzegu; w zwieńczeniu ściany wsch. prezbite-
rium kartusz z monogramem MT MS RF, zapewne z tego
samego czasu. — Ołtarz główny regencyjny, z rzeźbami anioł-
ków. Ambona późnorennesansowa pocz. w. XVII, z przema-
lowanymi postaciami ewangelistów w rustykowanych obra-
mieniach na parapecie oraz sceną Snu Jakuba na parapecie
schodów. Empory wzdłuż pn. i pd. ściany nawy 1654,
drewniane, wsparte na czterech słupach profilowanych
w kształt balaski; na jednym z nich data. Pomiedzy em-
pory wbudowany 1710 chór muzyczny, wsparty na dwóch

126 słupach fazowanych i dwóch kolumnach jońskich. Chrzcielnica późnogotycka w. XV/XVI (fig. 126), kamienna, ośmiorobocza, z dekoracją rozetową i inskrypcją minuskułową. Rzeźby anioła chrzcielnego oraz niezidentyfikowanego świętego, barokowe, uszkodzone. Płyta nagrobna pastora Jana Jerzego Ulbricha (zm. 1833), marmurowa. Dzwon odlany 1701 przez *Jana Sebastiana Gerstnera* we Wrocławiu.

Kościół otoczony częściowo murem gotyckim, ceglanym, oszkarpowanym. Obok głąz granitowy z nieczytelną inskrypcją.

DOMY. Z 1. poł. w. XIX. Murowane, otynkowane, z dachami krytymi dachówką. Nr 7. Zbudowany 1842. Usytuowany szczytowo. Piętrowy, dwutraktowy. Elewacje o podziałach ramowych. Obok spichlerz przekształcony na cele mieszkalne. Dachy obu budynków siodłowe. — Nr 51. Na wysokim podmurowaniu ceglanym mieszczącym piwnice dom konstrukcji szkieletowej wypełnionej murem. Parterowy, dwutraktowy, obejmujący część gospodarczą. Nad wejściem zadaszenie wsparte na dwóch filarach. Dach siodłowy. — Nr 55. Usytuowany kalenicowo. Piętrowy, prostokątny, dwutraktowy. Elewacja frontowa pięcioosiowa, z osią środkową i narożnikami ujętymi lizenami. Między kondygnacjami gzyms przepaskowy. Dach naczółkowy kryty dachówką.

DAWNA KUŹNIA. Zbudowana 1826. Usytuowana kalenicowo. Murowana, otynkowana. Parterowa, obejmująca część mieszkalną oraz pomieszczenie warsztatu, otwartego pierwotnie w krótszym boku szeroką arkadą zamkniętą łukiem spłaszczonym. Dach siodłowy kryty dachówką.

SMIECHOWICE

DOM nr 48. Z 1. poł. w. XIX. Murowany, otynkowany. Parterowy, prostokątny, dwutraktowy. Pięcioosiowy z wejściem pośrodku. Dach naczółkowy kryty dachówką. — Obok stodoła konstrukcji szkieletowej wypełnionej gliną, z dachem siodłowym krytym gontem.

ZIELEŃCICE

RUINA KOŚCIOŁA. Wzmiankowany ok. 1305. Obecny zbudowany lub rozbudowany w pocz. w. XV, z wieżą 2. poł. w. XIX. Od 1534 do 1945 ewangelicki. Odnawiany 1864 i 1934. Spalony w czasie działań wojennych 1945. Gotycki, z wieżą neogotycką. Orientowany. Murowany z cegły, czę-

ściowo o układzie wendyjskim z użyciem zendrówki i kamienia w przyziemiu. Prezbiterium dwuprzęsłowe zamknięte trójbocznie, przy nim od pn. kaplica zamknięta od wsch. dwubocznie, od pd. niewielka zakrystia. Nieznacznie szersza nawa dwuprzęsłowa, z neogotycką kwadratową wieżą od zach., wewnątrz której prowizoryczna kaplica. Wnętrze nakryte do 1945 stropem płaskim, z malowaną dekoracją patronową w. XVI; w zwieńczeniu ścian prezbiterium widoczne ostrołukowe arkady po niezrealizowanym sklepieniu. W kaplicy sklepienie krzyżowo-żebrowe, z żebrami ceglanymi, w zakrystii kolebkowe. Tęcza zamknięta łukiem ostrym. Okna ostrołukowe, w zamknięciu prezbiterium zachowane kamienne maswerki w. XV, o motywie trój- i czworoliści oraz rybich pęcherzy. Wejście do zakrystii umieszczone niesymetrycznie we wnęce zamkniętej trójkątnie, ostrołukowe, w nim drzwi z okuciami gotyckimi (fig. 108). Wejście do kaplicy zamknięte odcinkowo. Portal do nawy od pd. zamknięty trójlściem ściętym, w obramieniu kamiennym, umieszczony we wnęce ostrołukowej z obramieniem profilowanym z formowanej cegły (fig. 44). W ścianie pd. prezbiterium wnęka na sedilium zamknięta odcinkowo, w niej inskrypcja w. XVII. W zach. ścianie nawy wysoka wnęka zamknięta półkoliście. W zamknięciu prezbiterium tabernakulum ściennie gotyckie, w obramieniu kamiennym prostokątnym, z kratką żelazną. W kaplicy okna zamknięte półkoliście, w ścianie zach. wnęka ostrołukowa. Na zewnątrz prezbiterium opięte szkarpami o dwóch uskokach, przy bocznych ścianach nawy dwie analogiczne szkarpy. Cokół zaakcentowany profilowaną cegłą. W górnej części ściany pd. prezbiterium niewielkie zamurowane okienka, zamknięte półkoliście. Okienka kaplicy umieszczone we wnękach ostrołukowych z profilowanej cegły, okienka zakrystii we wnękach zamkniętych półkoliście. Wewnątrz zachowane fragmenty polichromii gotyckiej 1. poł. w. XV: ponad tabernakulum minuskułowa litera m w obramieniu z wici roślinnej, na ścianach prezbiterium, nawy oraz kaplicy zacheuszki o urozmaiconym wykroju, niektóre w dekoracyjnych obramieniach. — W prowizorycznej kaplicy ołtarzyk barokowy w. XVIII, z rzeźbą Chrystusa Błogosławiącego.

Wokół ruin kościoła fragmenty ceglanego muru gotyckiego. — *rozbudowane*

DOMY. Z 1. poł. w. XIX. Murowane, otynkowane, z dachami krytymi dachówką. Nr 20. Usytuowany szczytowo. Piętrowy, z mieszkalnym poddaszem, dwutraktowy. Elewacja frontowa czteroosiowa o podziałach ramowych w narożni-

<p>14. Kubatura</p> <p>1.540 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>220 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>kościół</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>kościół</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>1966 rok - konserwacja malowideł</p> <p>1973 rok - wzmocnienie fundamentów kościoła i założenie opaski betonowej, częściowa wymiana zmurszałych cegieł w zewnętrznych ścianach kościoła, założenie instalacji odgromowej, zamurowanie bocznego wejścia na chór</p> <p>2000 rok - wymiana pokrycia dachowego nad prezbiterium</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie, instalacje)</p> <p>Stan zachowania budynku jako całości oraz jego poszczególnych elementów dobry. Wymiany wymaga gontowe pokrycie wieży</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Należy przeprowadzić prace osuszające i przeciwwilgociowe. Niezbędnym jest również wykonanie tynków zewnętrznych na wieży kościelnej oraz wymiana gontowego pokrycia wieży.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

nie odnaleziono

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst mgr Wojciech Żurkowski

plany, rysunki mgr Wojciech Żurkowski

zdjęcia fotogr. mgr Wojciech Żurkowski

miejsce przechowywania negatywów w posiadaniu autora

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

22. Bibliografia

Chrzanowski T., Kornecki M., *"Sztuka Śląska Opolskiego"*, Kraków 1974

Chrzanowski T., *"Katalog zabytków dzieł sztuki, t. VII, z. 1, powiat brzeski"*

Lutsch H., *"Verzeichnis der Kunstdenkmäler der Provinz Schlesien"*, t. II i IV, Wrocław 1889 i 1892

Karłowska-Kamzowa A., *"Średniowieczne polichromie ścienne na Śląsku opolskim"*, Katowice 1976

23. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

nie odnaleziono

27. Załączniki

wkładka do karty ewidencyjnej zabytków architektury i budownictwa - szt. 7